

Presennol

Y Cyngorydd T Thomas – Cadeirydd

P Ford
R J Smith

RM Granville
I M Spiller

D T Harrison
G Walter

M L Hughes
E D Winstanley

Ymddiheuriadau am Absenoldeb

RM James

Swyddogion:

Laura Griffiths
Rachel Keepins
Andrew Rees

Rheolwr Grŵp Cyfreithiol a Gwasanaethau Democrataidd
Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Swyddog Gwasanaethau Democrataidd – Pwyllgorau

1. CROESO

Croesawodd y Cadeirydd bawb i gyfarfod cyntaf y Pwyllgor yn y tymor newydd hwn. Dywedodd wrth y Pwyllgor ei fod yn falch iawn o gael ei ethol yn Gadeirydd ar adeg gyffrous i'r Pwyllgor gyda datblygiad y system atgyfeirio aelodau newydd, gweithredu Deddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) a phenodi Aelodau newydd i wasanaethu ar y Pwyllgor. Dywedodd y dylai'r holl faterion sy'n ymwneud â'r Gwasanaethau Democrataidd gael eu cyfeirio at Bennaeth y Gwasanaethau Democrataidd a fydd yn dyfeisio Rhaglen Waith Ymlaen i'r Pwyllgor.

Gofynnodd aelod o'r Pwyllgor a fyddai modd gosod eitem ar y Rhaglen Waith Ymlaen i werthuso'r Rhaglen Sefydlu Aelodau, unwaith y bydd y rhaglen wedi ei chwblhau. Dywedodd Pennaeth y Gwasanaethau Democrataidd y byddai'n cynnwys golwg yn ôl ar y Rhaglen Sefydlu Aelodau fel rhan o Flaenraglen y Pwyllgor.

2. DATGAN BUDDIANNAU

Dim.

3. CYMERADWYO COFNODION

PENDERFYNWYD:

Bod Cofnodion cyfarfod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd a gynhaliwyd ar 21 Tachwedd 2021 yn cael eu cymeradwyo fel cofnod cywir.

4. CANLLAW CYFANSODDIAD MODEL A CHYFANSODDIAD CYMRU GYFAN

Ar ran y Swyddog Monitro, adroddodd y Rheolwr Grŵp Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd ar y Cyfansoddiad Enghreifftiol a'r canllawiau cysylltiedig i'r Pwyllgor eu hystyried. Roedd adran 37 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 yn ei gwneud yn ofynnol i awdurdodau lleol yng Nghymru gael cyfansoddiad ysgrifenedig, tra bod Adran 45 o Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (y Ddeddf) yn ei gwneud yn ofynnol i brif gynghorau gyhoeddi canllaw cyfansoddiad, gan esbonio mewn iaith gyffredin gynnwys cyfansoddiad y Cyngor. Ychwanegodd fod yn rhaid i brif gynghorau

gyhoeddi eu cyfansoddiad a'u canllaw cyfansoddiad yn electronig a darparu ar gais naill ai'n rhad ac am ddim neu ar dâl (sy'n cynrychioli dim mwy na'r gost o ddarparu'r copi).

Dywedodd Rheolwr y Grŵp Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd wrth y Pwyllgor fod Grŵp Swyddogion Monitro Cymru Gyfan, drwy gyllid gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru wedi comisiynu Browne Jacobson i ddrafftio cyfansoddiad model newydd a chanllaw cyfansoddiad enghreifftiol oherwydd darpariaethau sy'n dod i rym o dan y Ddeddf. Mae pob awdurdod lleol wedi ystyried cyfansoddiad y model newydd ac mae wedi dod yn beth cyffredin. Mae arddull y cyfansoddiad newydd yn fwy annealladwy i'r cyhoedd, gyda llai o ddyblygu. Cynghorodd y Pwyllgor, er bod y model newydd yn cynnwys darpariaethau manwl, nad yw mabwysiadu cyfansoddiad y model yn ei gwneud yn ofynnol i'r holl ddarpariaethau manwl hynny gael eu mabwysiadu. Felly yn dilyn adolygiad lleol gan swyddogion, mae rhai o ddarpariaethau presennol y Cyngor wedi'u cadw er mwyn parhad a chadw'r gwaith gwerthfawr sydd wedi'i wneud dros y blynyddoedd wrth adolygu pob rhan o'r Cyfansoddiad presennol.

Adroddodd Rheolwr y Grŵp Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd hefyd ar y canllaw cyfansoddiad a oedd yn seiliedig ar ganllaw model Browne Jacobson, a gafodd ei addasu i adlewyrchu trefniadau cyfansoddiadol Cyngor Pen-y-bont ar Ogwr. Er gwybodaeth, tynnwyd sylw at ganllaw i ddechreuwr sy'n crynhoi holl ddarpariaethau'r cyfansoddiad.

Dywedodd Rheolwr y Grŵp Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd wrth y Pwyllgor y byddai angen cymeradwyaeth y Cabinet a'r Cyngor ar y cyfansoddiad terfynol ac y byddai'n cael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor ynghyd â'r canllawiau sy'n cyd-fynd â nhw.

Gofynnir am farn yr Aelodau ar unrhyw newidiadau awgrymedig a chynigiodd y Rheolwr Grŵp fod y Pwyllgor yn ystyried sefydlu Gweithgor i ystyried y cyfansoddiad enghreifftiol a'r canllawiau cysylltiedig.

Gofynnodd y Cadeirydd a oedd gan gyfansoddiad y model ddarpariaeth ar gyfer y ffyrdd hybrid newydd o weithio. Dywedodd Rheolwr y Grŵp Gwasanaethau Cyfreithiol a Democrataidd fod y Cyfansoddiad yn cyfeirio at gyfarfodydd aml-leoliad ac atgoffodd Aelodau fod y Cyngor wedi cymeradwyo'r Polisi Cyfarfodydd Aml-leoliadau yn ddiweddar. Dywedodd wrth y Pwyllgor fod y Ddeddf yn cyflwyno gofyniad i'r Cyngor gael Strategaeth Cyfranogiad y Cyhoedd hefyd.

Argymhellodd y Pennaeth Gwasanaethau Democrataidd y gallai'r aelodau hynny o'r Pwyllgor nad oedd yn eistedd ar y Gweithgor hefyd godi unrhyw farn ar y dogfennau ar wahân.

PENDERFYNWYD:

- 1) Bod y Pwyllgor yn ystyried cyfansoddiad y model ac yn cyd-fynd â chanllawiau;
- 2) Bod y Pwyllgor yn sefydlu Gweithgor i ystyried yn fanwl cyfansoddiad y model a chanllawiau cysylltiedig a bydd Gadeirydd y Pwyllgor a'r Cynghorwyr M Hughes, RM James, R Smith ac I Spiller yn ffurfio'r grŵp hwnnw cyn iddyn nhw gael eu cyflwyno i'r Cabinet a'r Cyngor i'w cymeradwyo a'u mabwysiadu

5. EITEMAU BRYD

Dim

PWYLLGOR GWASANAETHAU DEMOCRATAIDD - DYDD IAU, 7 GORFFENNAF 2022

Daeth y cyfarfod i ben am 10:22